



مقاومت اسلامی لبنان از سلاح تا قلم

با معرفی مجموعه داستانی قلم رصاص

مؤلف:

دکتر اکرم روشنفکر
استادیار دانشگاه گیلان
مریم کیانی

ویراستار:

دکتر محمد هاشملو
استادیار دانشگاه گیلان

سرشناسه	:	روشنفکر، اکرم، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	مقاومت اسلامی لبنان / تألیف: اکرم روشنفکر، مریم کیانی - ویراستار محمدرضا هاشملو
مشخصات نشر	:	رشت : کتیبه گیل، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۰ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۶۶-۹۷-۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	ادبیات انقلابی - داستان‌های عربی - تاریخ و نقد
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۲ ۹۴۴الف/PJ۷۵۱۹
رده بندی دیویی	:	۷/۴۹۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۲۶۵۸۸۰

انتشارات کتیبه گیل

رشت، منظره ۱۰، روپروى هتل کاخوس، ابتدای
خیابان بهرام تلفن: ۳۳۳۶۹۸۳۸



عنوان:	مقاومت اسلامی لبنان از سلاح تا قلم
مؤلف:	اکرم روشنفکر / مریم کیانی
ناشر:	کتیبه گیل
ویراستار علمی:	کبرا روشنفکر
چاپ اول:	۱۳۹۴
تیراژ:	۱۰۰۰
حروفچینی و صفحه آرایی:	هنر و اندیشه
طرح روی جلد:	علی اصلانی
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۶۶-۹۷-۳
قطع:	وزیری
چاپ و صحافی:	نشر کتیبه گیل
قیمت:	۶۵۰۰ تومان

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً یا جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ممنوع است.

فهرست مطالب

۹.....	مقدمه
۱۱.....	فصل ۱.....
۱۱.....	سرزمین اروز.....
۱۳.....	جغرافیای انسانی.....
۱۴.....	ویژگی های اقتصادی لبنان.....
۱۴.....	۱- پیشینه اقتصاد کشور.....
۱۴.....	۲- اقتصاد کنونی.....
۱۶.....	ویژگی های فرهنگی لبنان.....
۱۶.....	۱- تعادل نژادی - فرقه ای.....
۱۶.....	۲- تنوع ادیان.....
۱۷.....	۳- آموزش کلاسیک.....
۱۸.....	۴- صنعت چاپ.....
۱۸.....	ویژگی های اجتماعی لبنان.....
۱۸.....	۱- تقسیمات طایفه ای.....
۱۹.....	۲- احزاب سیاسی.....
۲۱.....	تاریخ معاصر لبنان.....
۲۲.....	۱- حضور آوارگان فلسطینی در جنوب لبنان.....
۲۲.....	۲- بروز جنگ داخلی در لبنان.....
۲۴.....	۳- عملیات رژیم صهیونیستی در لبنان.....
۲۷.....	فصل ۲.....
۲۷.....	راهبرد مقاومت.....
۲۷.....	سابقه ی مقاومت در خاورمیانه ی عربی.....
۲۸.....	۱- سازماندهی مقاومت اسلامی در فلسطین.....
۲۸.....	۱- ۱- جنبش فتح.....

۲۸	۲-۱- جنبش جهاد اسلامی
۲۸	۳-۱- جنبش حماس
۲۹	۲- مقاومت مردمی موسوم به انتفاضه‌ی فلسطین
۳۰	پیدایش مقاومت اسلامی در جنوب لبنان
۳۱	۱- شکل‌گیری مقاومت اسلامی لبنان
۳۱	۲- مقاومت اسلامی موسوم به حزب‌الله
۳۲	۳- زمینه‌ی پیدایش حزب‌الله
۳۷	پیروزی سال ۲۰۰۰ میلادی
۳۸	ویژگی‌های فردی سیدحسن نصرالله
۳۹	ویژگی‌های رهبری دبیرکل حزب‌الله
۴۱	فصل ۳
۴۱	ابعاد مقاومت اسلامی لبنان
۴۱	سه رویکرد در مقاومت اسلامی
۴۲	۱- رویکرد نظامی
۴۲	۱-۱- جنگ سی و سه روزه
۴۳	۲- رویکرد سیاسی
۴۴	۳- رویکرد فرهنگی
۴۵	گفتمان مقاومت اسلامی
۴۵	۱- تعریف گفتمان Discourse
۴۶	۲- تحلیل گفتمان
۴۶	۳- عناصر گفتمان
۴۷	گفتمان حزب‌الله
۴۸	عناصر ایدئولوژیک گفتمان حزب‌الله
۵۳	فصل ۴
۵۳	ادبیات مقاومت اسلامی لبنان
۵۳	ادبیات مقاومت
۵۴	سابقه‌ی ادبیات مقاومت درمتون اسلامی
۵۶	در رویکرد به ادبیات مقاومت در ادبیات معاصر عربی

- ۱- رویکرد فلسطینی ادبیات مقاومت ۵۶
- ۲- رویکرد لبنانی ادبیات مقاومت ۵۸
- ادبیات مقاومت ذیل ادبیات جنگ ۵۹
- ۱- ظهور ادبیات جنگ ۵۹
- ۲- ادبیات جنگ در ادبیات عربی ۶۰
- ۳- واقع گرایی در ادبیات جنگ ۶۲
- ۴- داستان جنگ داخلی لبنان ۶۳
- مجموعه داستانی قلم رصاص ۶۵

فصل ۵ ۶۷

داستان مقاومت اسلامی ۶۷

ادبیات داستانی ۶۷

اجزاء و عناصر داستان ۶۸

دوازده داستان قلم رصاص از مجلد سوم ۷۰

۱- داستان عامل الهاتف (کنترل چی) ۷۰

۲- داستان قفّر فوق الزّمن (پرش برفراز زمان) ۷۳

۳- داستان السّلة (سبد) ۷۷

۴- داستان لقاء فی لحظة الرحيل (دیدار در لحظه کوچ) ۸۰

۵- داستان قبلّة الوداع (بوسه ی وداع) ۸۳

۶- داستان یاسمین الجنوب (یاسمن جنوب) ۸۴

۷- داستان مریم ام المجاهدین (مریم مادر رزمندگان) ۸۶

۸- داستان نعم الصّديق أنت (بهترین دوست تو هستی) ۸۹

۹- داستان وصیة شهيدة (وصیت دختری شهید) ۹۱

۱۰- داستان حکایة عشق (داستان عشق) ۹۲

۱۱- داستان رائحة القصعين (بوی آویشن) ۹۴

۱۲- داستان فی قلب المعركة (در دل حادثه) ۹۶

هشت داستان قلم رصاص از مجلد چهارم ۹۸

۱- داستان الثّجّ الدافیء (برف آتشین) ۹۸

۲- داستان الرحلة الأخيرة إلى مروحين (آخرین سفر به مروحین) ۹۹

۳- داستان الصّبر مفتاح النّحریر (صبر کلید آزادی) ۱۰۱

۴- رسل المّحّنین (پیغام عاشقان) ۱۰۳

۱۰۴	۵- داستان الفاتح (پیروز)
۱۰۵	۱-۵- تحلیل عناصر داستان
۱۰۶	۶- داستان جَبْرُوتُ بَيْنَ الرُّكَامِ (عظمت در بین خرابه‌ها)
۱۰۸	۷- داستان لَيْلَةُ مِنْ عُمَرَى الْحَقِيقَى (یک شب از عمر واقعی ام)
۱۰۹	۸- داستان الدُّبُق (دام چسبناک)
۱۱۰	دو داستان قلم رصاص از مجلد پنجم
۱۱۰	۱- داستان طَرَحَةُ الْعُرْسِ (لباس عروسی)
۱۱۱	۲- داستان صمت و بقعة الدِّمِ الْأُولَى (سکوت و اولین لکه خون)
۱۱۳	داستان بلند قلم رصاص مجلد هفتم
۱۱۳	۱- داستان موسم الهجرة الى مقام العنقاء
۱۱۵	سه داستان قلم رصاص از مجلد هشتم
۱۱۵	۱- داستان إِنَّهُمْ نَفْسُ الرِّجَالِ
۱۱۷	۲- داستان لَقَدْ صَنَعْتَ الرُّوْيا
۱۱۸	۳- داستان یسهور
۱۲۱	فصل ۶
۱۲۱	ویژگی‌های داستان مقاومت اسلامی و تحلیل گفتمان حزب‌الله
۱۲۲	۱- آمیختگی هنر و انسانیت
۱۲۲	۲- واقع گرایی داستان مقاومت
۱۲۳	۳- ترسیم چهره‌ی رنج کشیده‌ی مردم و مظلومیت آنان
۱۲۶	۴- دعوت به شکیبایی در مبارزه
۱۲۸	۵- بیان جنایت نظامیان صهیونیست و بیدادگری آن‌ها
۱۲۹	۶- توصیف و ستایش جان باختگان و شهیدان
۱۳۱	۷- ستایش آزادی و آزادیگی
۱۳۳	۸- القاء امید به آینده و پیروزی
۱۳۴	۹- ستایش وطن (وطن پرستی)
۱۳۵	تحلیل گفتمان حزب‌الله
۱۳۶	عناصر ایدئولوژیک گفتمان حزب‌الله در مجموعه‌ی داستانی قلم رصاص
۱۳۶	۱- خداباوری پویا
۱۳۷	۲- مبارزه‌ی خستگی ناپذیر
۱۳۸	۳- شهادت طلبی

- ۴- الگو پذیری از امام حسین(ع) و عاشورا ۱۴۰
- ۵- اعتماد به ولایت فقیه ۱۴۲
- ۶- دشمن شناسی ۱۴۳
- پایان سخن ۱۴۴
- پی نوشت ۱۴۶
- نام‌های جغرافیایی ۱۵۲
- اعلام ۱۵۴
- کتابنامه ۱۵۵

لبنان کشوری کوچک در شرق دریای مدیترانه با وسعتی کمتر از استان گیلان در شمال ایران، دارای طوایف متنوعی است که برخی از آن‌ها گاهی چشمداشت‌های خویش را حتی به قیمت تهدید منافع ملی در وسعت این سرزمین جسته‌اند. از همین رو تاریخ معاصر لبنان در قرن بیستم شاهد خصوصت طایفه‌ای و درگیری‌های مسلحانه‌ای بوده که پسان تب نوبه به مدت بیش از یک دهه به طول انجامید و به سبب وجود زمینه‌های مناسب برای فرصت طلبی رژیم صهیونیستی، گاهی به شکل جنگی تمام عیار رخ نمود و باعث تجاوز ماشین جنگی صهیونیسم در سال ۱۹۷۸م (عملیات لیطانی) و ۱۹۸۲م به لبنان گردید.

با آن که منظور آشکار شبه نظامیان وابسته به رژیم صهیونیستی از دامن زدن به جنگ داخلی لبنان، کسب امتیاز و تشکیل حکومتی طایفه‌ای از جنس نژاد پرستی صهیونیست‌ها بود، اما وجود باورهای اسلامی و ذخایر معنوی در مناطق مختلف کشور بویژه جنوب لبنان که قدمتی به بلندای تاریخ اسلام دارد، مانع از دستیابی شبه نظامیان و دشمنان ملت لبنان به تجزیه‌ی این کشور کم وسعت گردید.

باورهای شیعی در لبنان که به سبب ظهور عالمان جبل عامل از قرن ۶ هجری در خطه‌ی جنوب اصالت لبنانی پذیرفت، (المهاجر، ۱۹۹۲م/ ۲۱۱) باردیگر به همت امام موسی صدر در تأسیس حرکة المحرومین در ۲۹ مارس ۱۹۷۵م رخ نمود و به ضرورت رویارویی با چشمداشت‌های رژیم صهیونیستی که از طریق عملیات نظامی آن رژیم در خاک لبنان اعمال می‌شد، در آغاز با شکل‌گیری حزب أمل (افواج المقاومة الاسلامیة) به عنوان شاخه‌ی نظامی جنبش محرومین، مانعی بر سر راه توسعه‌طلبی رژیم صهیونیستی ایجاد کرد.

سپس شیعیان لبنان در پی ناپدید شدن امام صدر در ۱۹۷۸م و پیروزی انقلاب اسلامی ایران در ۱۹۷۹م با هدف تقویت مقاومت اسلامی در «حزب‌الله لبنان» گرد آمدند و ابتدا مانع تکثیر آمیب و ار انگیزه‌های جنگ داخلی شدند و سپس با افزایش قدرت مواجهه در سال ۲۰۰۰م ماشین جنگی اسرائیل را در لبنان از کار انداختند و به منظور ارائه‌ی ضمانت قدرت مواجهه باردیگر در تابستان ۲۰۰۶م نیروهای رژیم صهیونیستی را به زانو در آوردند.

با آن که حزب‌الله در رویارویی نظامی با رژیم اشغالگر قدس بر تمام ارتش‌های عرب سروری دارد، اما به سبب سایه‌ی سنگین تعاملات سیاسی بین‌المللی از هجران رسانه‌ای و ادبی

خود غافل نیست. به همین سبب نخستین اثر ادبی خود را با عنوان «مجموعه‌ی داستانی قلم رصاص» در سال ۲۰۱۰م عرضه داشته که به همت مجموعه‌ای از نویسندگان پایبند به مقاومت اسلامی فراهم آمده و ۱۲ مجلد آن در دسترس این پژوهش است.

داستان‌های «قلم رصاص» روایت شرایط نابرابر رویارویی نیروهای مقاومت اسلامی با نظامیانی است که نه تنها از تدارکات نظامی بالایی برخوردارند؛ بلکه به منظور دستیابی به اهداف خود از ددمنشی مبرا نیستند. این مجموعه‌ی داستانی اغلب روایت رویدادهایی است که در واقعیت عملیات مقاومت اسلامی بر علیه اشغالگران جنوب لبنان اتفاق افتاده است؛ از این رو بسیاری از داستان‌ها در انتها دارای هویت و شناسنامه‌اند و نویسنده مشخصات حقیقی قهرمان داستان خود و موقعیت واقعی رویداد را به اطلاع خواننده رسانده است.

باید دانست که ذخیره‌ی اطلاع از ماهیت نظامی-سیاسی حزب الله به زبان فارسی با آثار ذیل پربار گردیده است: «جنبش حزب الله لبنان، گذشته و حال» و «از مقاومت تا پیروزی» تألیف دکتر مسعود اسداللهی؛ «حزب الله لبنان خط مشی، گذشته و آینده آن» تألیف شیخ نعیم قاسم و ترجمه محمد مهدی شریعتمداری؛ «دین و سیاست در حزب الله» تألیف امل سعد غریب و ترجمه‌ی غلامرضا تهامی؛ «پیروزی دشوار» تألیف محمد خواجه و «حزب الله از آزاد سازی تا باز دارندگی» تألیف عبدالاله بلقزیز که این دو کتاب را علی شمس ترجمه نمود؛ «طعم تلخ بزرگترین شکست» اثر سلمان رضوی و علی پاشا قاسمی؛ «جنگ ۳۳ روزه اسرائیل علیه حزب الله از منظر حقوق بین الملل» اثر دکتر نادر ساعد.

اما به نظرمی رسد پژوهش حاضر نخستین تألیف با رویکرد به ادبیات مقاومت اسلامی لبنان و بررسی آثار ادبی آن است. این اثر ۶ فصل دارد و نویسندگان آن ۳ فصل را به داستان مقاومت اسلامی اختصاص داده و به بررسی نمونه‌هایی از داستان‌های مجموعه‌ی «قلم رصاص» چاپ مؤسسه‌ی رسالات لبنان پرداخته‌اند تا به ویژگی‌های ادبی و گفت‌وگو حاکم بر «حزب الله لبنان» دست یابند. بسیار شایسته است که در این مقدمه از همراهی صمیمانه‌ی همکاران دفتر حزب الله در تهران بویژه جناب آقای احمدی و برادر ارجمند استاد «علی ظاهر» رئیس مؤسسه‌ی رسالات لبنان سپاسگزاری نمایم.

والله ولی التوفیق
دکتر اکرم روشنفکر- مریم کیانی
شوال ۱۴۳۳ ق